

Arbeidsvaardigheden

2e EDITIE

Inhoud

HOOFDSTUK 1	Werken in een team	2
HOOFDSTUK 2	Voor jezelf opkomen	13
HOOFDSTUK 3	Kiezen	23
HOOFDSTUK 4	Feedback	31
HOOFDSTUK 5	Jouw eigenschappen	39
HOOFDSTUK 6	Werkhouding	46
HOOFDSTUK 7	Jezelf presenteren	56
HOOFDSTUK 8	Plannen	67
HOOFDSTUK 9	Werken volgens instructie	76
HOOFDSTUK 10	Veilig en milieubewust werken	85
HOOFDSTUK 11	Eindopdracht	108

HOOFDSTUK 1

Werken in een team

Dit leer je dit hoofdstuk.

1.	Je kunt uitleggen waarom samenwerken belangrijk is.
2.	Je kunt uitleggen hoe jij graag werkt: samen of alleen.
3.	Je neemt actief deel aan een werkoverleg.

SAMENWERKEN

Bedrijven zoeken **werknemers** die goed met anderen kunnen samenwerken. Je zorgt er samen voor dat de kwaliteit van jullie werk goed is.

Werken in een team betekent dat je dingen samen doet. En dat je overlegt. Je spreekt samen af hoe je iets gaat doen. En je verdeelt de taken eerlijk. Je houdt je aan de afspraken. Dat betekent dat ook anderen zich aan de afspraken moeten houden. Als je merkt dat ze dat niet doen, dan mag je daar iets van zeggen. Als je merkt dat taken niet eerlijk verdeeld worden, mag je daar iets van zeggen.

Samenwerken betekent niet altijd dat je tegelijk werkt. Soms doet de 1 een deel. Daarna maakt de ander het af. Toch werk je vaak samen aan hetzelfde resultaat.

OPDRACHT 1

Wanneer moeten mensen samenwerken? Geef bij elke plek een voorbeeld.

Thuis: _____

Op school: _____

Tijdens je stage: _____

ALLEEN OF SAMEN

Sommige mensen werken graag alleen. Anderen werken graag samen. Jouw voorkeur hoort bij jou. Dat is prima. Wel is het goed om te bedenken of die voorkeur altijd handig is.

OPDRACHT 2

Wie is de samenwerker? Zet daar een rondje omheen.

Welke gedachte past bij jou? _____

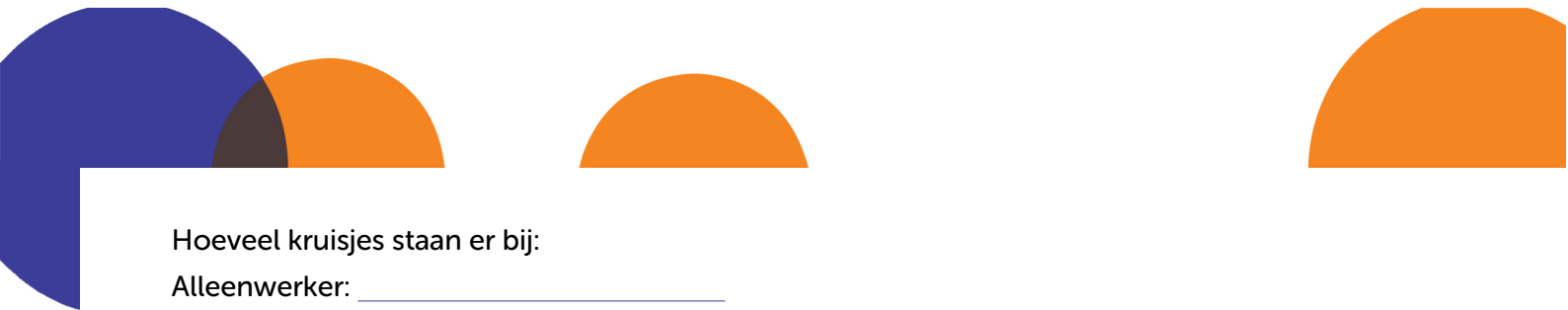
Leg je antwoord uit.

OPDRACHT 3

Lees de uitspraken. Zet een kruisje als je het ermee eens bent.

Alleenwerker	Hier ben ik het mee eens
Ik werk het liefst alleen	
Ik kan niet goed samenwerken	
Alleen werken heeft veel voordelen	

Samenwerker	Hier ben ik het mee eens
Ik werk het liefst samen	
Ik kan goed samenwerken	
Samenwerken heeft veel voordelen	

Hoeveel kruisjes staan er bij:

Alleenwerker: _____

Samenwerker: _____

Waar staan de meeste kruisjes?

Ik ben een: _____

Hoeveel 'alleenwerkers' zijn er in jullie klas? _____

En hoeveel 'samenwerkers'? _____

OPDRACHT 4

Denk aan situaties thuis, op school, op de sportclub, op je stageplaats, op je werk.

In deze situaties werk ik liever alleen:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

In deze situaties vind ik samenwerken handiger:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

In deze situaties werk ik liever samen:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

In deze situaties vind ik alleen werken handiger:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

ZELFSTANDIG WERKEN

Voor iedereen is het goed om te kunnen samenwerken.
Maar het is ook goed om zelfstandig aan een taak te kunnen werken.
Op school, bij je stage, en op je werk.

OPDRACHT 5

Vul de tabel in.

Samenwerken gaat goed als iedereen	Samenwerken gaat moeilijk als

VOORDELEN VAN SAMENWERKEN EN ALLEEN WERKEN

VOORDELEN VAN SAMENWERKEN

- Je bent sneller klaar, want je verdeelt het werk.
- Je gebruikt elkaars kwaliteiten. Iedereen doet waar hij het beste in is. Je vult elkaar aan. Zo wordt het resultaat vaak beter dan wanneer je alleen werkt.
- Je helpt elkaar. Jij helpt anderen, en anderen helpen jou.
- Het is vaak gezellig om samen te werken. Ook al werk je hard, er is vaak tijd voor een grap.

Samenwerken is handig:

- wanneer je aan een grote opdracht werkt die veel tijd kost. Bijvoorbeeld een magazijn opnieuw inrichten.
- wanneer je een opdracht krijgt waarvoor je veel verschillende vaardigheden nodig hebt.
- wanneer het belangrijk is de mening van meer mensen te (laten) horen.

VOORDELEN VAN ALLEEN WERKEN

- Je kunt zelf bedenken hoe je iets wilt doen. Je krijgt met niemand ruzie.
- Je kunt in je eigen tempo werken.
- Je kunt doorwerken. Je hoeft niemand iets uit te leggen.

Alleen werken is handig:

- als de taak eenvoudig is. Bijvoorbeeld koffiekopjes in de afwasmachine zetten
- wanneer een taak goed past bij jouw kwaliteiten of interesses. Bijvoorbeeld een mappenstructuur maken voor je computer.
- wanneer een taak voor anderen niet belangrijk is. Bijvoorbeeld een persoonlijke brief schrijven.
- wanneer alleen jij verantwoordelijk bent voor het resultaat. Bijvoorbeeld de theorie voor je rijexamen leren.

OPDRACHT 6

Waarom is het voor een werkgever belangrijk dat een werknemer goed kan samenwerken?

Bedenk 3 beroepen of werkzaamheden waarbij je moet samenwerken. Schrijf erbij wat je samen moet doen.

1.

2.

3.

Waarom moet je goed kunnen samenwerken, maar ook alleen kunnen werken?

OPDRACHT 7

Bedenk 3 taken die je op je werk of school het beste samen kunt doen.

Bedenk 3 taken die je op je werk of school het beste alleen kunt doen.

Schrijf erbij waarom je dat vindt.

Dit doe je samen	want

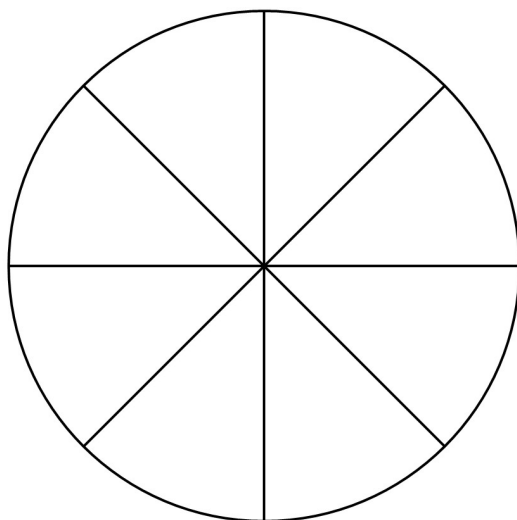
Dit doe je alleen	want

OPDRACHT 8

Voorbereiden

Teken de cirkel na op een groot vel papier.

Bedenk:

- Wat vind jij leuk aan samenwerken?
- Wat vind jij voordelen van samenwerken?

Uitvoeren

Zet in elk vak van de cirkel een woord dat te maken heeft met de voordelen van samenwerken.

Overleg:

- waarom heb jij deze woorden uitgekozen?
- wat vind je van de woorden van je klasgenoten?

Maak samen 1 nieuwe cirkel.

Zet daarin de woorden die jullie samen het allerbeste bij de positieve kanten van samenwerken vinden passen.

Terugkijken

Besprek de cirkels samen met de andere groepjes.

Wat zijn de grootste voordelen van samenwerken?

Maak samen 1 nieuwe cirkel.

Ben je vooral een samenwerker of een alleenwerker?

Als je vooral een samenwerker was, denk je dat je in de toekomst ook meer alleen gaat werken?

ja / nee

Als je vooral een alleenwerker was, denk je dat je in de toekomst ook meer samen gaat werken?

ja / nee

Welke voordelen van samenwerken of alleen werken zie je nu wel die je eerst niet zag?

OPDRACHT 9

Maak de quiz: Hoe werk jij samen?

1. Je werkt in een groepje van 4. Jij wilt rode letters, de anderen willen groene letters.
- A. Je zorgt dat jullie hoe dan ook rode letters krijgen.
 - B. Je legt uit waarom jij rode letters wilt. Als de anderen dat niet willen, leg je je daarbij neer.
 - C. Je zegt niets. Misschien zijn rode letters wel stom.

ABC ABC

2. Heb je weleens ruzie als je samen moet werken?
- A. altijd
 - B. geen ruzie, wel veel discussies
 - C. nooit

3. Jij vindt samenwerken:
- A. fijn, dan kunnen de anderen mooi het werk doen
 - B. leuk, want er komt vaak iets moois uit
 - C. vervelend, het lijkt of jij altijd al het werk in je eentje moet doen

4. Jij vindt jezelf tijdens het samenwerken:
- A. altijd de beste in alles
 - B. net zo goed als anderen
 - C. de slechtste

5. Er wordt al 10 minuten gepraat over de foto die op de voorkant van jullie verslag moet komen. Jij vindt dit tijdverspilling aan iets onbelangrijks. Wat doe je?
- A. Je loopt kwaad weg.
 - B. Je zegt dat dit niet belangrijk is en zorgt dat er snel een foto gekozen wordt.
 - C. Je zegt niets. Hopelijk zijn ze snel klaar.

Heb je vooral C?
Jij mag best meer voor jezelf opkomen.

Heb je vooral B?
Jij bent een echte samenwerker!

Heb je vooral A?
Denk bij het samenwerken aan het belang van de groep, niet alleen aan je eigen belang.

De score berekenen
Hoe vaak heb je A ingevuld? _____
Hoe vaak heb je B ingevuld? _____
Hoe vaak heb je C ingevuld? _____

Ben jij het met de uitslag van de quiz eens? ja / nee
Leg je antwoord uit.

WERKOVERLEG

Als je samenwerkt, overleg je met elkaar.

Het **werkoverleg** is een belangrijk overleg. Dan bespreek je de werkzaamheden die dag en verdeel je de taken.

Je bespreekt bijvoorbeeld:

- wie wat gaat doen
- welke taken ze daar gaan uitvoeren
- wie met wie gaat samenwerken
- welke dingen er opgelost moeten worden.

Als je iets niet begrijpt, dan vraag je dat aan je collega's tijdens het overleg.

Je vertelt ook hoe het met jouw werkzaamheden gaat.

Bij een werkoverleg:

- is er een **voorzitter** (meestal de leidinggevende)
- is er een **notulist** die een verslag van de vergadering maakt.
Zo weet iedereen wat er besproken is. En welke afspraken er zijn gemaakt.
- is er een **agenda** met de punten die jullie gaan bespreken
- is er aan het einde van de vergadering een rondvraag.
Zo kun je nog een vraag stellen over iets wat jij belangrijk vindt.
- is de datum van het volgende overleg bekend.

OPDRACHT 10

Doe deze opdracht in een groep van 3.

Leerling 1 = _____

Leerling 2 = _____

Leerling 3 = _____

Houd een werkoverleg over het voorbereiden van een activiteit.

Voorbereiden

Bespreek met je docent welke activiteit je voorbereidt en uitvoert.

Bereid samen een werkoverleg voor:

Wij bereiden deze activiteit voor: _____

Wij voeren de activiteiten uit op: _____

Maak samen een agenda. Bedenk wat er besproken moet worden. Bijvoorbeeld welke taken er uitgevoerd moeten worden en welke spullen er geregeld moeten worden.

Wijs een voorzitter aan. Spreek af wanneer je het werkoverleg houdt.

Uitvoeren

Houd het werkoverleg:

- luister goed naar elkaar
- doe actief mee
- geef je ideeën en meningen
- luister naar de ideeën en meningen van de anderen
- vraag door als iets niet duidelijk is
- luister naar de voorzitter
- verdeel de taken
- maak afspraken over wanneer alles af moet zijn
- kom voor jezelf op als dat nodig is
- denk niet alleen aan jezelf, maar aan de hele groep
- ga respectvol om met anderen.

Terugkijken

Bespreek met elkaar hoe het werkoverleg ging.

Bespreek wat er goed ging en wat er beter kan. Geef elkaar tops en tips.

Tops zijn dingen die heel goed gaan. Tips zijn dingen die beter kunnen.

Vul voor jezelf de tabel in.

Ik doe actief mee aan een werkoverleg .		
Ik deel mijn kennis en ideeën met anderen.		
Ik luister actief naar de anderen in het werkoverleg.		
Ik vraag naar de mening van anderen en luister naar deze meningen.		
Ik let op als iemand mij iets uitlegt.		
Ik vraag door als iets mij niet duidelijk is.		
Ik vraag om hulp als ik die nodig heb.		
We verdelen samen de taken.		
Ik houd me aan mijn afspraken.		
Ik vraag anderen om hun mening over mijn werk.		
Ik geef anderen mijn mening over hun werk.		
Ik geef iemand een compliment als die iets goed gedaan heeft.		
Ik draag bij aan een goede sfeer in de groep.		